Financieel toezicht in een nieuw jasje…*Blijft toch gewoon financieel toezicht…*

Tien jaar na de goedkeuring van de eerste lokale toezichtwet, hebben we nu het voorstel, ter consultatie, van de rijkswet financieel toezicht voor Aruba, die makkelijk de komende tien jaar kan bestrijken. Dit, als het tenminste tot goedkeuring komt, wat in Aruba noch in Nederland voorlopig een gedane zaak lijkt. In Nederland omdat de verkiezingen voor de deur staan en het lang kan duren voordat er een kabinet ter plaatse zal zijn om de zaak af te ronden. In Aruba omdat het gedram tegen de wet alweer de kop opsteekt, zonder dat we een enkel steekhoudend argument kunnen ontwaren. Helaas is het zo dat na een tiental jaren onder financieel toezicht nog steeds onzinnige argumenten te horen zijn over de 'autonomie die verloren dreigt te gaan' met deze rijkswet. Dat gammele argument weerklinkt al tien jaar lang in onze gemeenschap, in plaats van de aandacht te richten op de evaluatie van hetgeen dat toezicht ons gebracht heeft en wat een nieuwe koers in dit toezicht ons in werkelijkheid zal brengen.

Laten we beginnen met hetgeen aanleiding is geweest om hetzelfde financieel toezicht in een nieuw jasje te steken. Wat zeker mee heeft gespeeld is de aanhoudende oppositie in Aruba tegen het toezicht en dat op sommige momenten zowel opportunistisch als intelligent werd uitgespeeld door de Arubaanse regering om te ontkomen aan de invoering van een rijkswet. Uiteindelijk is het gelukt om een voormalig Nederlands kabinet zo ver te krijgen dat men akkoord ging met een zogenaamd 'hybride' model. Maar voordat we overgaan tot een evaluatie van het huidige voorstel, eerst een vraag die ons relevant lijkt: Als ons financieel toezicht vanaf het eerste moment een – bijna – getrouwe kopie is van de toezichtwet voor Curaçao en Sint Maarten, waarom is door die eilanden nooit zoveel kabaal gemaakt over hun toezichtwet? Wij kennen die eilanden en hun regeringen vanouds als waardige strijders voor de eigen belangen, dus waarom nooit een drastische wijziging van dit toezichtkader geëist, en nu in Aruba wel en met welk resultaat?

Het antwoord hierop is wellicht enigszins teleurstellend: het nieuwe jasje is nieuw en verschillend, maar zoals we al vaker hebben gesteld, is aan de romp van het toezicht weinig veranderd. Het is misschien interessant te wijzen op de gewijzigde financiële normen, die de oude gedateerd lijkende normen komen vervangen, maar wat verandert dit in werkelijkheid? Aruba krijgt iets meer zeggenschap in wat die normen zijn, maar het toezicht zelf? Men heeft het over de invoering van een Begrotingskamer, die het College Financieel Toezicht komt vervangen, maar dat zal pas plaatsvinden als het financieel toezicht is opgeheven omdat de rijkswet is ingetrokken, idem dito de Arubaanse toezichtwet. Bovendien wordt de Begrotingskamer onderdeel van de Raad van Advies (RvA), dit om logischerwijze geen doublures te creëren met de Raad zelf op dit niveau van advisering. Welnu, de wijze kennende waarop achtereenvolgende kabinetten zijn omgegaan met hun grondwettelijk gevestigde raadgever, inclusief het negeren van het overgrote deel van hun adviezen; wat valt er te pochen over deze Begrotingskamer? Als de Raad van Advies geacht wordt onafhankelijk te zijn, zal hun 'afdeling' dat ook zijn, maar met welk uiteindelijk effect?
Daarmee hebben we nog niet het 'nieuwe jasje' volledig beschreven: het gehele traject van toezicht en evaluatie van begroting en begrotingswijziging blijft gebonden aan het toezicht van het CAft, vooraf aan de behandeling in de Staten en achteraf na diens goedkeuring. En waar het toezicht dus onverkort geldt: als de goedgekeurde begrotingswetten niet aan de gestelde normen voldoen, dan geldt nog altijd dezelfde procedure van een 'aanwijzing' van de Raad van Ministers van het Koninkrijk. Is er iets nieuws dat aan onze aandacht is ontsnapt?

Daarmee is echter niet gezegd dat er niets is veranderd. De financiële normen zijn verschillend, in ieder geval in aanzicht. Er is daar het advies van het IMF om de verplichting van minstens 1% surplus op de begroting van het land in te ruilen voor een norm van 3,5% op het primair saldo van de overheidsbegroting, waarbij de interestkosten niet worden meegenomen. Die kosten staan voor Afl. 295 miljoen op de begroting 2025. Hoewel dit op het eerste gezicht een behoorlijk voordeel lijkt voor de overheid van Aruba, betekent het ook dat de noodzakelijke bezuinigingen moeten komen van de andere begrotingsposten, terwijl los daarvan de afname van de rentekosten afhankelijk blijft van de snelheid waarmee aflossingen op leningen worden gedaan. Volgens het huidige overzicht van de begroting, zou dit het wegnemen betekenen van een norm van 1% BBP surplus, vermeerderd met ongeveer 4% BBP aan rentekosten, een ogenschijnlijk behoorlijk voordeel voor de Arubaanse regering in vergelijking met de voorgestelde 3,5%. Dit kan ook zo lijken omdat de wijziging van de norm voor personeelskosten naar de 10%-norm BBP, afhankelijk van de definitie van die kosten, een zekere ruimte toestaat om de personeelskosten verder op te voeren.

Maar, het zal niet lang duren voordat de urgentie om de andere uitgaven terug te dringen er zal zijn. Dit vanwege de vooruitzichten die zowel Nederland als het IMF schetsen, en die wellicht ook onderschreven kunnen worden door de Arubaanse politieke partijen, die in onze editie van 4 september zijn weergegeven: de vooruitzichten van beperkte economische groei, een in snel tempo vergrijzende bevolking en toenemende risico's vanwege klimaatsverandering. Nogmaals de waarschuwing die we meer dan eens naar voren hebben gebracht: we maken nu de 'vette' jaren mee van voorlopige overvloed, maar dit kan plotseling ingrijpend veranderen. Wat vandaag nog financiële normen lijken waarmee best te leven valt, kan in korte tijd omslaan in de verplichting van de overheid om drastisch in te grijpen. En dan hebben we het nog niet eens gehad over de verbetering van het financieel beheer, die ogenschijnlijk diens slakkengangetje blijft volhouden. We zullen financieel toezicht hebben, met een nieuw jasje én voor langere tijd...

Werknemers Arubus uiten onvrede met stakingen wegens uitblijven oplossingen

Maandagochtend legden werknemers van Arubus NV opnieuw het werk neer uit onvrede over het uitblijven van oplossingen voor hun situatie. De staking begon om 4:30 uur 's ochtends en duurde tot 8:30 uur. Het betrof de tweede actie in twee weken tijd. Met deze stakingen willen de werknemers hun ongenoegen benadrukken over problemen die al lange tijd voortslepen, waaronder het ontbreken van een duidelijke loonstructuur.

Volgens Magaly Brito, secretaris-generaal van vakbond SEPPA, wachten de werknemers al geruime tijd op een vastgelegde salarisstructuur. Vorig jaar leek er een doorbraak te komen, toen de toenmalige minister van Transport aangaf akkoord te gaan met voorstellen die op tafel lagen en bereid was middelen vrij te maken om de werknemers een vergoeding uit te keren in verband met de verlenging van de cao tot 2025. Tot op heden is dat echter niet concreet geworden. Brito stelde dat de regering nu zegt dat er geen geld is, terwijl ministers recent nog verklaarden dat de financiële situatie van Aruba stabiel is en dat er zelfs sprake is van een overschot dankzij de offers van het volk.

Volgens Brito leveren de Arubus-werknemers óók offers en zijn er zelfs toezeggingen gedaan dat de middelen beschikbaar zouden komen. Het uitblijven van concrete stappen voedt de frustratie en het wantrouwen onder het personeel. De actie van maandag volgde op een eerdere staking op 18 augustus, toen de bussen eveneens stil stonden tussen 8:30 en 10:30 uur. Ook toen was het doel om druk uit te oefenen voor een oplossing.

In juli vond een ontmoeting plaats tussen minister van Openbaar Vervoer Arthur Dowers (AVP), SEPPA en vertegenwoordigers van Arubus. Tijdens dit overleg kwamen diverse onderwerpen aan bod die het welzijn van de werknemers raken, met als belangrijkste thema de verlopen cao. Volgens minister Dowers was het zijn voorganger Ursell Arends (Raiz) die een toezegging had gedaan om 500.000 florin extra vrij te maken voor Arubus, maar die toezegging werd nooit nagekomen. Dowers zei begrip te hebben voor de zorgen van de werknemers en beloofde zich maximaal in te spannen om praktische en duurzame oplossingen te vinden.

De frustraties onder het personeel zijn echter niet nieuw. Al sinds 2017 dringt SEPPA aan op een nieuwe loonstructuur. Volgens vakbondsvertegenwoordiger Roque Tromp probeert de directie een nieuw systeem door te drukken dat door de werknemers niet wordt geaccepteerd. Hij wees erop dat de financiële problemen van Arubus niet aan de werknemers te wijten zijn, maar voortkomen uit jarenlang slecht management en verkeerde beslissingen. "Het zijn de werknemers die de prijs betalen voor fouten die elders zijn gemaakt," aldus Tromp.

Eerdere protesten richtten zich ook op de regering. Werknemers overhandigden een brief bij het Bestuurskantoor aan minister Arends, waarin werd gepleit voor meer middelen en een eerlijke beloning, zeker gezien de hoge kosten van levensonderhoud. Arends erkende destijds de ernst van de situatie en noemde Arubus "praktisch failliet" door jarenlang wanbeleid. Kort daarop trad directeur Edwin Mo